

**Звіт про громадське обговорення
проєкту програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту
зі спеціальності 273 Залізничний транспорт
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:
Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 273 Залізничний транспорт на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (далі – проєкт програми ЄДКІ).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 р. № 497 «Про атестацію здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту» єдиний державний кваліфікаційний зі спеціальності 273 Залізничний транспорт (далі – ЄДКІ) є обов’язковим компонентом атестації здобувачів вищої освіти зі спеціальності 273 Залізничний транспорт першого (бакалаврського) рівня.

Метою ЄДКІ є оцінювання рівня засвоєних здобувачем вищої освіти спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, визначених стандартами вищої освіти та достатніх для ефективного виконання професійної діяльності за обраною спеціальністю.

Проєкт програми ЄДКІ містить чотири напрями та загальний блок. Проєкт програми охоплює такі напрями: 273.1 Локомотиви та локомотивне господарство (Локомотиви і МВРС); 273.2 Вагони; 273.3 Колія та колійне господарство (Колія); 273.4 Системи забезпечення руху поїздів (Автоматика та зв'язок). Для кожного змістового розділу/теми зазначено найвищий когнітивний рівень, на якому має бути засвоєно відповідний розділ та тему. Також вказано тематичні пропорції в розділах у вигляді відсотку питомої ваги.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт програми ЄДКІ було розміщено 20 вересня 2024 року на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-prohramy-iedynoho-derzhavnoho-kvalifikatsiinoho-ispytu-zi-spetsialnosti-273>

Зауваження та пропозиції до проєкту програми ЄДКІ приймалися до 04 жовтня 2024 року на електронну адресу: svitlana.didusenko@mon.gov.ua.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Протягом встановленого для обговорення з громадськістю терміну надійшли зауваження та пропозиції від шести адресантів: Дмитро Сушко, Гарант освітньої програми «Електровози та електропоїзди» спеціальності Залізничний транспорт, доцент кафедри електроенергетики, електротехніки та електромеханіки Українського державного університету залізничного транспорту; Борис Любарський, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри електричного транспорту та тепловозобудування Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»; Юрій Терещак, доцент кафедри «Залізничний транспорт»

Інститут механічної інженерії та транспорту Національного університету «Львівська політехніка»; Микола Курган, доктор технічних наук, професор, професор кафедри Транспортної інфраструктури Українського державного університету науки і технологій; Сергій Байдак, Гарант освітньої програми «Відновлення та будівництво об'єктів національної транспортної системи», кандидат технічних наук, доцент кафедри «Транспортна інфраструктура» Українського державного університету науки і технологій; Vitalii Molchanov, vitmolch@gmail.com.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

Пропозиція Дмитра Сушка, Гаранта освітньої програми «Електровози та електропоїзди» спеціальності Залізничний транспорт, доцента кафедри електроенергетики, електротехніки та електромеханіки Українського державного університету залізничного транспорту

Пропонує внести до проекту програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 273 Залізничний транспорт на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти блок «Електровози та електропоїзди».

Зазначає, що з 2017 року підготовку здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за освітньою програмою «Електровози та електропоїзди» спеціальності 273 Залізничний транспорт здійснює Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків), що підтверджується інформацією з ЄДБО (Єдина державна база освіти), ліцензія Наказ МОН від 04.03.2021 № 26-л.

Додає посилання на єдину електронну базу з питань освіти, що підтверджують наявність сертифікату про акредитацію даної освітньої програми в рамках 273 спеціальності до 01.07.2027р.:

<https://registry.edbo.gov.ua/university/39/study-programs/?q=1>

Зауважує, що зокрема, університет здійснює підготовку здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Електровози та електропоїзди» спеціальності 273 Залізничний транспорт, що підтверджується наявністю сертифікату про акредитацію даної освітньо-професійної програми (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8842, дійсний до 25.06.2025):

<https://registry.edbo.gov.ua/university/39/study-programs/?q=2>

Пропозиція Бориса Любарського, доктора технічних наук, професора, завідувача кафедри електричного транспорту та тепловозобудування Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Представлений до громадського обговорення проект програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 273 Залізничний транспорт галузі знань 27 Транспорт для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає розподіл студентів на так звані «напрямки» або блоки 273.1 Локомотиви та локомотивне господарство (Локомотиви і МВРС), 273.2 Вагони, 273.3 Колія та колійне господарство (Колія), 273.4 Системи забезпечення руху поїздів (Автоматика та зв'язок). Таким чином вимоги до здобувачів вищої освіти, які будуть здавати єдиний іспит, будуть зовсім різні, що порушує головний принцип Єдиного Державного

Кваліфікаційного Іспиту – єдині вимоги до здобувачів. Авторами програми порушується перелік спеціальностей затверджений Постановами КМ № 674 від 27.09.2016, № 53 від 01.02.2017; в редакції Постанови КМ № 762 від 07.07.2021; із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 1392 від 16.12.2022 у якому не зазначені ні які «напрямки» або блоки до спеціальності 273 Залізничний транспорт.

Крім того зазначені блоки не відповідають змісту усіх освітніх програм, за якими проводиться підготовка. Так здобувачі освіти за освітніми програмами «Високошвидкісний рухомий склад», «Автомотриси, автодрезини та спеціальні машини залізничного транспорту» та «Діагностування та неруйнівний контроль рухомого складу залізниць» не можуть входити не до одного зі зазначених «напрямків» (блоків).

На підставі вище наведеного вважає:

- неможливим затвердження проєкту програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності 273 Залізничний транспорт галузі знань 27 Транспорт для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- виключити спеціальність 273 «Залізничний транспорт» із графіку проведення ЄДКІ у 2025 році.

Пропозиція Юрія Терещака, доцента кафедри «Залізничний транспорт» Інституту механічної інженерії та транспорту Національного університету «Львівська політехніка»

Розглянувши програму ЄДКІ для напрямку «Вагони та вагонне господарство» має наступні зауваження:

Студенти Національного університету «Львівська політехніка» за напрямом «Вагони та вагонне господарство» не проходили навчання (відсутні дисципліни) пов'язані з динамікою рухомого складу, а саме такі запитання з блоку як:

1. Види коливань вагонів.
2. Нерівності рейкової колії. Динамічні характеристики верхньої будови колії
3. Динамічні характеристики вагона

Виникає питання: як можуть студенти відповісти на даний блок питань?

Також, на його особисту думку, студенти даного напрямку мали б ще володіти знаннями в наступних питаннях (розвантажувальні пристрої напіввагонів, цистерн, хоперів (відкритих та закритих)) як такі що підміняли) заміняли) питання з динаміки вагонів.

Пропозиція Миколи Кургана, доктора технічних наук, професора, професора кафедри Транспортної інфраструктури Українського державного університету науки і технологій

Підготовка бакалаврів за спеціальністю Залізничний транспорт Освітньо-професійна програма «Залізничні споруди та колійне господарство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти передбачає такі програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-12 Вміти запроектувати положення траси залізниці в плані і поздовжньому профілі...

ПРН-13 вміти розраховувати об'єми земляних робіт, розподіляти об'єми земляних мас і вибирати способи проведення земляних робіт, розробляти технологічний процес роботи комплектів машин при спорудженні земляного полотна, укладанні та баластуванні колії.

Як впливає з представлених матеріалів Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ) зі спеціальності 273.3 Колія та колійне господарство не включені такі обов'язкові компоненти атестації здобувачів вищої освіти як «Проектування залізниць», «Технологія та механізація залізничного будівництва», «Системи автоматизованого проектування доріг», а всі питання в кваліфікаційному іспиті ЄДКІ стосуються конструкції й улаштуванню рейкової колії, земляному полотну та колійному господарству.

В той же час, двічі розглядаються питання «Правила технічної експлуатації залізниць України (п.1, Локомотивне, Вагонне, колійне господарство, господарство СЦБ) – питома вага 20% і в п. 8 спец. 273.3 Колія та колійне господарство «Правила технічної експлуатації та забезпечення безпеки руху» - питома вага 12%.

Запропоновані зміни.

Вилучити п.8: зміст п.8.1 (Габарити та габаритні відстані) – 4 % і п.8.2 (Вимоги до споруд та пристроїв колійного господарства) – 4%, вже включений в п.1.3; зміст п.8.3 перенести в п.7.4.

Додати п.5.6 – Проектування траси залізниці в плані і профілі – 4 %.

Додати п.7.5 – Технологічні процеси при спорудженні земляного полотна, укладанні та баластуванні колії – 4 %.

Пропозиція Сергія Байдака, Гаранта освітньої програми «Відновлення та будівництво об'єктів національної транспортної системи», кандидата технічних наук, доцента кафедри «Транспортна інфраструктура» Українського державного університету науки і технологій

1. Змінити назву розділу

273.3 Залізничні споруди та колійне господарство (Колія)

Навчання за вказаним напрямом здійснюється у чотирьох ЗВО, і в кожному ОПП має назву «Залізничні споруди та колійне господарство»

2. Додати теми

№* Залізничне будівництво: технологія, механізація, організація та планування

*.1 Розробка ґрунтів при будівництві земляного полотна. Види ґрунтів і їх властивості. Складність розробки та групи ґрунтів

*.2 Вибір способів виконання земляних робіт. Машина для виконання робіт (екскаватори, скрепери, бульдозери)

*.3 Організація робіт залізничного будівництва

№* Проектування залізниць

*.1 План та поздовжній профіль залізниці

*.2 Тягові розрахунки

*.3 Реконструкція плану та поздовжнього профілю залізниці

Вказані теми (розділи) є важливими при підготовці фахівців за спеціальністю Залізничний транспорт за освітньо-професійною програмою «Залізничні споруди та колійне господарство» першого (бакалаврського) рівня.

Крім того в Українському державному університеті науки і технологій ведеться підготовка фахівців в межах спеціальності «Залізничний транспорт» за ОПП «Відновлення та будівництво об'єктів національної транспортної системи». Для здобувачів вивчення тем пов'язаних з будівництвом (відновленням) залізничних споруд є не менш важливим, ніж колійне господарство.

Пропозиція Vitalii Molchanov, vitmolch@gmail.com

У програмі виявилася одна неузгодженість – у загальному блоці даються питання з Правил технічної експлуатації залізниць України. Однак в пункті 1.4.2 програми передбачені питання зі звукових сигналів, які у ПТЕ не розглядаються. Тому пропонується не розділяти пункт 1.4 на складові, а залишити у загальному вигляді «1.4. Сигнали», як це є у ПТЕ.

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

При доопрацюванні проєкту програми ЄДКІ зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення враховані всі, окрім пропозиції Юрія Терещака, доцента кафедри «Залізничний транспорт» Інституту механічної інженерії та транспорту Національного університету «Львівська політехніка», щодо необізнаності студентів з питань за напрямом «Вагони та вагонне господарство» пов'язаних з динамікою рухомого складу, а саме таких: види коливань вагонів; нерівності рейкової колії, динамічні характеристики верхньої будови колії; динамічні характеристики вагона. Оскільки наведені питання є фундаментальними для зазначеного напрямку, то є сенс залишити їх у програмі ЄДКІ.

Проєкт програми ЄДКІ після врахування пропозицій і зауважень та доопрацювання робочою групою з питань методичного, організаційного та аналітичного забезпечення єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальністю «Залізничний транспорт» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти додається.